УДК 336.02.316

Баранова Вікторія Глібівна
д. е. н., професор, завідувачка кафедри
фінансового менеджменту та фондового ринку,
Одеський національний економічний університет (Україна)

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗШИРЕННЯ ФУНКЦІЙ СТРАХУВАННЯ

JEL classification: *G220*

Сучасний стан розвитку галузі страхування у всьому світі характеризується останнім часом як зростаючий. Так, за даними журналу Фориншурер за 2020 р. страховий ринок Литви зріс на 20%, Словенії – на 2%, Хорватії – на 6,3%, операційний прибуток Allianz за перший квартал 2021 р. – на 44%, чистий прибуток китайського страховика Ping An – на 4,5%, страхова група ТАС збільшила обсяг своїх продажів на 111,98 млн. грн., Евроинс Украина збільшила у 1 кварталі 2021 р. надходження страхових премій на 88% порівняно з аналогічним періодом 2020 р. [1].

При загальному падінні виробництва у світі у зв'язку з пандемією та заходами щодо її подолання, зростання галузі страхування пояснюється збільшенням інтересу до тих страхових продуктів та послуг, які мають змогу компенсувати збитки, й перш за все, з надання платної медичної допомоги. Іншим чинником, який сприяє розвитку страхування, є повномасштабне використання цифрових технологій у страхуванні та на базі цього впровадження якісного сервісу. Але не все так просто як здається. Є певні провали навіть у світових лідерів страхування таких як Lloyd's, який повідомив про зниження премій у 2020 р. до 35,5 млрд. фунтів стерл. та зростання чистого збитку до 900 млн. фунтів стерл.; італійський страховик Generali у 2020 р. знизив прибуток на 34% [1]. Неоднозначність ситуації на страховому ринку заставляє звернути увагу, власне, на сутність страхування та ті функції, які воно повинне виконувати.

У більшості наукових досліджень з певними варіаціями до функцій страхування відносять: ризикову (функція страхового захисту), що полягає в переданні за певну плату страховику матеріальної відповідальності за наслідки ризику; формування (акумулюючу) і використання страхових резервів; заощаджувальну; розподільчу; превентивну; інвестиційну; контрольну; кредитну [2; 3].

Але чи відбивають перелічені функції сутність страхування? На це питання можна відповісти тільки зосередившись на призначенні страхування. Саме призначення, об'єктивна потреба у страхуванні реалізується у ризиковій функції – наданні страхового захисту. Ця функція дозволяє виокремити із фінансів страхування як самостійну категорію. Ніяка інша категорія не реалізується через ризикову функцію. І це дозволяє виокремити страхування у самостійну сферу науки та практики, вирішувати певні завдання та вивчати специфічні страхові відносини, тобто становить галузь науки. Усі інші функції, які додаються до функцій страхування, у той чи іншій мірі можуть бути реалізовані в інших категоріях (наприклад, інвестування, кредит, фінанси та ін.). Такі функції як формування і використання страхових резервів, заощадження, розподіл є функціями менеджменту страхової компанії, тобто управлінськими, і не можуть бути віднесені до суто страхування, вони тільки характеризують певний етап та стан розвитку компанії. Наприклад, потреба у функції превенції виникла як похідна від ризикової, тобто виникла необхідність знизити вірогідність настання ризику. Разом з тим, варто враховувати, що страхування можна розглядати як фінансову, організаційну, управлінську, інституційну категорію [4], що дозволяє значно розширити перелік функцій, що характеризують менеджмент у страхуванні. Таке поділення з практичної точки зору надає можливість саме за ризиковою функцію, як головною, проводити рейтингування страховиків, визначати їх реальну роль на страховому ринку (чим менше рівень відшкодування, тим менше рівень ефективності страховика). Представляє інтерес й така похідна функція страхування як розподіл ризику (мається на увазі перестрахування). Це унікальна функція, яка поєднує у собі ризикову та інвестиційну функції й може реалізуватися тільки у такому поєднанні. Особливістю цієї функції є й те, що реалізуючи ризикову складову, перестрахування спрямоване на фінансову підтримку страховика, а не страхувальника. Сьогодні наявність перестрахування при здійсненні страхової діяльності (страховики, зазвичай, поєднують ці види) є невід'ємною частиною даного бізнесу. Разом з тим, є певні фінансові маніпуляції за цим видом діяльності: створення фінансових

схем (вивід капіталу), відсутність операцій перестрахування за значимими видами страхування (уникнення страхових виплат). У подальшому розглянемо функції менеджменту у страхуванні.

Розвиток цифрових технологій та їх активне впровадження у діяльність, в тому числі страховиків, дозволяють визначити ще одну функцію менеджменту страхування – комунікативну. Вважаємо за необхідне звернути увагу, що при функціонуванні механізму страхування ця функція у сучасному світі набуває великого значення. Комунікація – це процес обміну інформацією (фактами, ідеями, поглядами, емоціями тощо) між двома або більше особами, спілкування за допомогою вербальних і невербальних засобів з метою передавання та одержання інформації [5]. Саме у страхуванні ця функція є провідною для реалізації права на вибір страхового захисту.

Інформаційна прозорість всього спектру послуг, що надаються, стає умовою ефективного функціонування страховика. Від вміння представника страхової компанії комунікувати з потенційним клієнтом, врахувати всі його потреби та побажання, зацікавити та обґрунтувати необхідність страхування, залежить розвиток страхування. Не менш важливим є й вміння експертів пояснити правила страхування та права страхувальника при реалізації страхового випадку. Від вміння експерта залежить чи прийде страхувальник знов у страхову компанію, чи буде згоден розширити перелік страхових ризиків і т. і. У даному випадку комунікація стає не тільки інформаційною складовою страхового процесу, але й створює організаційні та інституційні засади розвитку страхування. Сьогодні у світі саме інформаційна складова є рушійною силою впровадження новітніх технологій, а власне процес страхування переходить на нову інформаційну платформу, значно скорочуючи час та витрати. Додаємо ще таку характеристику комунікативної функції у страхуванні як довіра та чесність. Саме ці складові становлять основу при укладанні договорів з перестрахування.

Як зазначає Фориншурер [1] діяльність у сфері іншуртеха продовжиться, оскільки конкуренція змушує традиційні страхові компанії адаптуватися до технологічного ландшафту і диференціювати свої пропозиції продуктів для задоволення споживчих вимог (наскрізне управління претензіями, віртуальна оцінка автомобілів, платформа цифрових платежів, різні раунди фінансування). Інвестиції в глобальний іншуртех-сектор в 2020 році зросли на 60%: іншуртех-стартапи залучили $ 10 млрд., уклавши більше 400 угод.

Таким чином, функцією, що визначає сутність страхування, є ризикова, всі інші є похідними та відносяться до менеджменту у страховій діяльності. Впровадження цифрових технологій у страхування значно розширює цю сферу діяльності, збільшуючи страхові премії, сприяючи розвитку нових видів та сервісів страхування.

Література

1. *Фориншурер – страхование в Украине.* Главные новости страхового рынка. URL: https://forinsurer.com (дата звернення: 27.04.2021).

2. *Страхування* : підруч. / за ред. В. Д. Базилевича. Київ : Знання, 2008. 1019 с.

3. Журавка О. С. *Страхування* : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.

4. Виговська В. В. *Теоретичні аспекти визначення сутності страхового ринку.* Науковий вісник Полісся. 2015. Вип. 4. С. 124–131. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvp_2015_4_21 (дата звернення: 04.05.2021).

5. Квіт С. М. *Що таке комунікація?* В кн. : Масові комунікації : підруч. для студ. ВНЗ. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. 206 с. URL: http://politics.ellib.org.ua/pages-8952.html (дата звернення: 27.04.2021).